

20 Handige lijstjes

Door Aleid van de Vooren-Fokma

Grammatica
voor NT2-docenten

Inleiding

Docenten (en cursisten) zijn dol op lijstjes: van grammaticale termen, van onregelmatige werkwoorden, van vaste combinaties met voorzetsels, van woorden die je met *ei* of juist met *ij* schrijft, enz.

Op grammaticavoornt2docenten.nl deel ik veel lestitips voor NT2-docenten. Soms wordt zo'n tip beter van een lijstje met voorbeelden, toelichting, enz. Al die lijstjes kun je vinden in dit e-boek. De lijstjes zijn dus vooral bedoeld voor jou als docent. Je mag natuurlijk best een lijst delen met je cursisten, maar als je (bijna) het hele boek wilt delen, kun je ze dan vragen om het boekje zelf te kopen op mijn website.

Dit boek heeft twee delen: het eerste bevat lijstjes die met grammatica maken te hebben, in het tweede staan lijstjes die met schrijfvaardigheid te maken hebben. Bij elk lijstje staat een link naar de lestitip waar het lijstje bij hoort. Daar vind je achtergrondinformatie.

Veel plezier met deze handige lijstjes, en met je lessen!

Aleid van de Vooren-Fokma

Inhoud

Deel 1: Grammatica.....	4
Grammaticale termen	5
Grammaticale onderwerpen per niveau	8
Onregelmatige werkwoorden	11
Lijst van wederkerende werkwoorden	18
Nevenschikkende voegwoorden	19
Onderschikkende voegwoorden	20
Combinaties van een voorzetsel met lidwoord	21
Vaste combinaties met voorzetsels	22
Voor- en achtervoegsels.....	29
Deel 2: Schrijfvaardigheid	32
Beginzinnen zakelijke e-mails.....	33
Afsluitende zinnen in zakelijke e-mails	35
Overzicht van signaalwoorden	36
Mening en advies geven.....	37
Enkele en dubbele letters.....	38
Werkwoordspelling	39
Woorden met ei	40
Woorden met ij	41
Woorden met au	43
Woorden met ou.....	44
Afkortingen voor feedback op schrijfp opdrachten	45

Deel 1: Grammatica

1 Grammaticale termen

Lestip!

Woordsoorten

Nederlands	Internationaal	Engels	Voorbeeld
werkwoord	verbum	verb	<i>lopen, werken</i>
hele werkwoord	infinitief	infinitive	<i>lopen, werken</i>
voltooid deelwoord	participium perfectum	participle	<i>gelopen, gewerkt</i>
tegenwoordig deelwoord	participium presens	gerund	<i>lopend, werkend</i>
hulpwerkwoord	auxiliair	auxiliary	<i>heb gelopen</i>
zelfstandig naamwoord	substantief	noun	<i>de les, het boek</i>
bijvoeglijk naamwoord	adjectief	adjective	<i>groot, grote</i>
lidwoord	artikel	article	<i>de, het, een</i>
voornaamwoord	pronomen	pronoun	
persoonlijk voornaamwoord	personaal pronomen	personal pronoun	<i>ik, hem</i>
bezittelijk voornaamwoord	possessief pronomen	possessive pronoun	<i>mijn, zijn</i>
aanwijzend voornaamwoord	demonstratief pronomen	demonstrative pronoun	<i>deze, die, dat, dit</i>
betrekkelijk voornaamwoord	relatief pronomen	relative pronoun	<i>die, dat</i>
wederkerend voornaamwoord	reflectief pronomen	reflexive pronoun	<i>zich, me</i>
wederkerig voornaamwoord	reciprook pronomen	reciprocal pronoun	<i>elkaar</i>
vragend voornaamwoord / vraagwoord	interrogatief (pronomen)	question word	<i>wie, welke, wanneer</i>
Nederlands	Internationaal	Engels	Voorbeeld

onbepaald voornaamwoord	indefinit pronomen	indefinite pronoun	<i>iets, alles</i>
bijwoord	adverbium	adverb	<i>niet, heel</i>
telwoord	numeralis	numbers	<i>een, twee, derde</i>
hoofdtelwoord	kardinale	cardinal number	<i>een, twee, drie</i>
rangtelwoord	ordinale	ordinal number	<i>eerste, tweede, derde</i>
voegwoord	conjunctie	conjunction	<i>en, maar, omdat</i>
voorzetsel	prepositie	preposition	<i>in, op, voor</i>

Zinsdelen

Nederlands	Internationaal	Engels	Voorbeeld
persoonsvorm		finite verb	<i>loopt, werkt</i>
gezegde		verb phrase	<i>loopt, hebben gewerkt</i>
onderwerp	subject	subject	<i>de man</i> loopt
lijdend voorwerp	direct object	direct object	ik lees <i>een boek</i>
meewerkend voorwerp	indirect object	indirect object	ik geef <i>haar</i> een boek

Werkwoordstijden

Nederlands	Internationaal	Engels	Voorbeeld
onvoltooid tegenwoordige tijd (ott)	presens	present (simple)	<i>Zij loopt</i>
onvoltooid verleden tijd (ovt)	imperfectum	past simple	<i>Zij liep</i>
voltooid tegenwoordige tijd (vtt)	perfectum	present perfect	<i>Zij heeft gelopen</i>
voltooid verleden tijd (vvt)	plusquamperfectum	past perfect	<i>Zij had gelopen</i>
onvoltooid tegenwoordig toekomstige tijd (ottt)	futurum	future	<i>Zij zal lopen</i>

Nederlands	Internationaal	Engels	Voorbeeld
onderwerpsvorm	subjectsvorm	subject	<i>ik, hij</i>
voorwerpsvorm	objectsvorm	object	<i>mij, ons</i>
bedrijvende vorm	actief	active phrase	<i>ik lees een boek</i>
lijdende vorm	passief	passive phrase	<i>het boek wordt (door mij) gelezen</i>
trap van vergelijking		degrees of comparison	
stellende trap		positive	<i>lang, groot</i>
vergroten trap	comparatief	comparative	<i>langer, groter</i>
overtreffende trap	superlatief	superlative	<i>langst, grootst</i>
voorvoegsel	prefix	prefix	<i>op-, aan-</i>
achtervoegsel	suffix	suffix	<i>-ig, -tje</i>
klinker	vocaal	vocal / vowel	<i>a, e, i, o, u, y</i>
medeklinker	consonant	consonant	<i>b, d, f, g</i>
lettergreep	syllabe	syllable	<i>com-pu-ter</i>
hoofdletter	kapitaal	capital	<i>B, D, F, G</i>
kleine letter		lower-case	<i>b, d, f, g</i>
bijzin		subordinate clause	<i>Hij leert Nederlands, omdat hij hier woont</i>
gebiedende wijs	imperatief	imperative	<i>Ga! Kom!</i>
inversie		inversion	<i>Morgen komt zij naar Amsterdam</i>
modaal werkwoord		modal verb	<i>willen, mogen, moeten</i>
stam		stem, root	<i>werken – werk</i>
enkelvoud	singularis	singular	<i>boek, pen</i>
meervoud	pluralis	plural	<i>boeken, pennen</i>
ontkenning	negatie	negation	<i>niet, geen</i>
regelmatig		regular	<i>werkte, gewerkt</i>
onregelmatig		irregular	<i>kocht, geweest</i>

2 Grammaticale onderwerpen per niveau

Lestip!

Onderwerpen aanbieden op weg naar A1

Zinsbouw

- hoofdzin
- hoofdzin met inversie
- ja/nee-vraag
- vraagwoordvraag
- ontkenningen

Werkwoorden

- tegenwoordige tijd (presens)
- gebiedende wijs (imperatief)
- modale werkwoorden
- praten over de toekomst

Zelfstandige naamwoorden

- verkleinvorm (diminutief)
- meervoudsvorm (pluralis)
- lidwoord (artikel)

Bijvoeglijke naamwoorden

- trappen van vergelijking

Voornaamwoorden

- persoonlijk voornaamwoord als onderwerp (personaal pronomen als subject)
- persoonlijk voornaamwoord als voorwerp (personaal pronomen als object)
- bezittelijk voornaamwoord (possessief pronomen)

Voorzetsels

- voorzetsels van plaats

Onderwerpen aanbieden op weg naar A2

Zinsbouw

- nevenschikkende voegwoorden (conjuncties)

Werkwoorden

- verleden tijd (imperfectum)
- voltooide tijd (perfectum)
- wederkerende werkwoorden (reflexieve verba)
- scheidbare werkwoorden (separabele verba)
- gebruik van *zullen*
- *zijn aan het*

Bijvoeglijke naamwoorden

- buigings-e

Voornaamwoorden

- aanwijzend voornaamwoord (demonstratief pronomen)

Onderwerpen aanbieden op weg naar B1

Zinsbouw

- bijzinnen met onderschikkende voegwoorden (conjuncties)
- indirecte constructies
- passieve zinnen
- *dat / het* als voorwerp
- zinnen met collectieve onderwerpen
- *(om) te* + infinitief

Bijwoorden

- gebruik van *er*
- gebruik van bijwoorden van volgorde, frequentie enz.

Voornaamwoorden

- betrekkelijk voornaamwoord (relatief pronomen)
- voornaamwoordelijk bijwoord

Werkwoorden

- gebruik van *zouden*
- voltooid verleden tijd (plusquamperfectum)
- werkwoorden van actie en positie

Zelfstandige naamwoorden

- wel of geen artikel

Bijvoeglijke naamwoorden

- bijvoeglijk naamwoord met *-s* (*iets lekkers*)

Voorzetsels

- vaste combinaties van voorzetsels en werkwoorden

Onderwerpen aanbieden op weg naar B2

Zinsbouw

- meer dan 2 werkwoorden in de zin
- prepositiegroep ná tweede werkwoord
- vervangende infinitief

Bijwoorden

- modale partikels
- *er* als vooruitwijzer naar een bijzin

Werkwoorden

- tegenwoordig deelwoord (participium presens)

3

Onregelmatige werkwoorden

Lestip!

Hieronder staat een lijst met Nederlandse onregelmatige werkwoorden. De werkwoorden die **oranje** zijn, horen tot de 2000 meest frequente woorden in het Nederlands¹.

De zwarte woorden staan op plek 2000 – 5000.

Half-regelmatige werkwoorden

Infinities	Imperfectum	Perfectum
<i>bakken</i>	<i>bakte</i>	<i>heeft gebakken</i>
<i>lachen</i>	<i>lachte</i>	<i>heeft gelachen</i>
<i>wassen</i>	<i>waste</i>	<i>heeft gewassen</i>

Infinities	Imperfectum	Perfectum
<i>vragen</i>	<i>vroeg</i>	<i>heeft gevraagd</i>
<i>waaien</i>	<i>waaide / woei</i>	<i>heeft gewaaid</i>
<i>zeggen</i>	<i>zei</i>	<i>heeft gezegd</i>

Werkwoorden waarin de klinker verandert

Infinities	Imperfectum	Perfectum
ij	ee	ee
<i>begrijpen</i>	<i>begreep</i>	<i>heeft begrepen</i>
<i>blijken</i>	<i>bleek</i>	<i>is gebleken</i>
<i>blijven</i>	<i>bleef</i>	<i>is gebleven</i>
<i>drijven</i>	<i>dreef</i>	<i>heeft gedreven</i>
<i>glijden</i>	<i>gleed</i>	<i>is gegleden</i>
<i>grijpen</i>	<i>greep</i>	<i>heeft gegrepen</i>
<i>kijken</i>	<i>keek</i>	<i>heeft gekeken</i>
<i>krijgen</i>	<i>kreeg</i>	<i>heeft gekregen</i>
<i>lijden</i>	<i>leed</i>	<i>heeft geleden</i>

¹ Gebaseerd op de Hazenberg & Hulstijn-lijst

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
ij	ee	ee
<i>lijken</i>	<i>leek</i>	<i>heeft geleken</i>
<i>rijden</i>	<i>reed</i>	<i>heeft / is gereden</i>
<i>schijnen</i>	<i>scheen</i>	<i>heeft geschenen</i>
<i>schrijven</i>	<i>schreef</i>	<i>heeft geschreven</i>
<i>smijten</i>	<i>smeet</i>	<i>heeft gesmeten</i>
<i>stijgen</i>	<i>steeg</i>	<i>heeft / is gestegen</i>
<i>strijden</i>	<i>streed</i>	<i>heeft gestreden</i>
<i>verdwijnen</i>	<i>verdween</i>	<i>is verdwenen</i>
<i>vergelijken</i>	<i>vergeleek</i>	<i>heeft vergeleken</i>
<i>wijzen</i>	<i>wees</i>	<i>heeft gewezen</i>
<i>zwijgen</i>	<i>zweeg</i>	<i>heeft gezwezen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
ie	oo	oo
<i>bedriegen</i>	<i>bedroog</i>	<i>heeft bedrogen</i>
<i>bieden</i>	<i>bood</i>	<i>heeft geboden</i>
<i>genieten</i>	<i>genoot</i>	<i>heeft genoten</i>
<i>gieten</i>	<i>goot</i>	<i>heeft gegoten</i>
<i>kiezen</i>	<i>koos</i>	<i>heeft gekozen</i>
<i>liegen</i>	<i>loog</i>	<i>heeft gelogen</i>
<i>schieten</i>	<i>schoot</i>	<i>heeft geschoten</i>
<i>verbieden</i>	<i>verbod</i>	<i>heeft verboden</i>
<i>vliegen</i>	<i>vloog</i>	<i>heeft / is gevlogen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
ui	oo	oo
<i>buigen</i>	<i>boog</i>	<i>heeft gebogen</i>
<i>druipen</i>	<i>droop</i>	<i>heeft gedropen</i>
<i>duiken</i>	<i>dook</i>	<i>heeft / is gedoken</i>
<i>fluiten</i>	<i>floot</i>	<i>heeft gefloten</i>
<i>kruipen</i>	<i>kroop</i>	<i>heeft gekropen</i>
<i>sluipen</i>	<i>sloop</i>	<i>heeft / is geslopen</i>
<i>sluiten</i>	<i>sloot</i>	<i>heeft gesloten</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
ui	oo	oo
<i>sputen</i>	<i>spoot</i>	<i>heeft gespoten</i>
<i>bewegen</i>	<i>bewoog</i>	<i>heeft bewogen</i>
<i>scheren ('(baard)haar afsnijden')</i>	<i>schoor</i>	<i>heeft geschoren</i>
<i>wegen</i>	<i>woog</i>	<i>heeft gewogen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
i	o	o
<i>beginnen</i>	<i>begon</i>	<i>is begonnen</i>
<i>binden</i>	<i>bond</i>	<i>heeft gebonden</i>
<i>dringen</i>	<i>drong</i>	<i>heeft gedrongen</i>
<i>drinken</i>	<i>dronk</i>	<i>heeft gedronken</i>
<i>dwingen</i>	<i>dwong</i>	<i>heeft gedwongen</i>
<i>klimmen</i>	<i>klom</i>	<i>heeft / is geklommen</i>
<i>krimpen</i>	<i>kromp</i>	<i>is gekrompen</i>
<i>schrikken</i>	<i>schrok</i>	<i>is geschrokken</i>
<i>springen</i>	<i>sprong</i>	<i>heeft / is gesprongen</i>
<i>stinken</i>	<i>stonk</i>	<i>heeft gestonken</i>
<i>verzinnen</i>	<i>verzon</i>	<i>heeft verzonnen</i>
<i>vinden</i>	<i>vond</i>	<i>heeft gevonden</i>
<i>winnen</i>	<i>won</i>	<i>heeft gewonnen</i>
<i>zingen</i>	<i>zong</i>	<i>heeft gezongen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
e	o	o
<i>schelden</i>	<i>schold</i>	<i>heeft gescholden</i>
<i>schenken</i>	<i>schonk</i>	<i>heeft geschonken</i>
<i>smelten</i>	<i>smolt</i>	<i>heeft gesmolten</i>
<i>treffen</i>	<i>trof</i>	<i>heeft getroffen</i>
<i>trekken</i>	<i>trok</i>	<i>heeft / is getrokken</i>
<i>vechten</i>	<i>vocht</i>	<i>heeft gevochten</i>
<i>verbergen</i>	<i>verborg</i>	<i>heeft verborgen</i>
<i>zenden</i>	<i>zond</i>	<i>heeft gezonden</i>
<i>zwemmen</i>	<i>zwom</i>	<i>heeft / is gezwommen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
aa	oe	aa
<i>dragen</i>	<i>droeg</i>	<i>heeft gedragen</i>
<i>ervaren</i>	<i>ervaarde / ervoer</i>	<i>heeft ervaren</i>
<i>graven</i>	<i>groef</i>	<i>heeft gegraven</i>
<i>varen</i>	<i>voer / vaarde</i>	<i>heeft / is gevaren</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
aa	ie	aa
<i>blazen</i>	<i>blies</i>	<i>heeft geblazen</i>
<i>laten</i>	<i>liet</i>	<i>heeft gelaten</i>
<i>slapen</i>	<i>sliep</i>	<i>heeft geslapen</i>
<i>verlaten</i>	<i>verliet</i>	<i>heeft verlaten</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
a	ie	a
<i>vallen</i>	<i>viel</i>	<i>is gevallen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
a	i	a
<i>hangen</i>	<i>hing</i>	<i>heeft gehangen</i>
<i>vangen</i>	<i>ving</i>	<i>heeft gevangen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
oo	ie	oo
<i>lopen</i>	<i>liep</i>	<i>heeft / is gelopen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
o	e	o
<i>worden</i>	<i>werd</i>	<i>is geworden</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
oe	ie	oe
<i>roepen</i>	<i>riep</i>	<i>heeft geroepen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
e	ie	o
<i>helpen</i>	<i>hielp</i>	<i>heeft geholpen</i>
<i>sterven</i>	<i>stierf</i>	<i>is gestorven</i>
<i>verwerven</i>	<i>verwierf</i>	<i>heeft verworven</i>
<i>werpen</i>	<i>wierp</i>	<i>heeft geworpen</i>
<i>zwerven</i>	<i>zwierf</i>	<i>heeft gezworven</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
e	ie	aa
<i>scheppen ('creëren')</i>	<i>schiep</i>	<i>heeft geschapen</i>

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
ee	oe	oo
<i>zweren ('eed afleggen')</i>	<i>zwoer</i>	<i>heeft gezworen</i>

Infinitief	Imperfectum (enkelvoud)	Imperfectum (meervoud)	Perfectum
ee	a	aa	ee
<i>genezen</i>	<i>genas</i>	<i>genazen</i>	<i>heeft genezen</i>
<i>geven</i>	<i>gaf</i>	<i>gaven</i>	<i>heeft gegeven</i>
<i>lezen</i>	<i>las</i>	<i>lazen</i>	<i>heeft gelezen</i>
<i>meten</i>	<i>mat</i>	<i>maten</i>	<i>heeft gemeten</i>
<i>treden</i>	<i>trad</i>	<i>traden</i>	<i>is getreden</i>
<i>vergeten</i>	<i>vergat</i>	<i>vergaten</i>	<i>heeft / is vergeten</i>
<i>vreten</i>	<i>vrat</i>	<i>vraten</i>	<i>heeft gevreten</i>

Infinitief	Imperfectum (enkelvoud)	Imperfectum (meervoud)	Perfectum
ee	a	aa	oo
<i>breken</i>	<i>brak</i>	<i>braken</i>	<i>heeft gebroken</i>
<i>nemen</i>	<i>nam</i>	<i>namen</i>	<i>heeft genomen</i>
<i>spreken</i>	<i>sprak</i>	<i>spraken</i>	<i>heeft gesproken</i>
<i>steken</i>	<i>stak</i>	<i>staken</i>	<i>heeft gestoken</i>
<i>stelen</i>	<i>stal</i>	<i>stalen</i>	<i>heeft gestolen</i>

Infinitief	Imperfectum (enkelvoud)	Imperfectum (meervoud)	Perfectum
i	a	aa	ee
<i>bidden</i>	<i>bad</i>	<i>baden</i>	<i>heeft gebeden</i>
<i>liggen</i>	<i>lag</i>	<i>lagen</i>	<i>heeft gelegen</i>
<i>zitten</i>	<i>zat</i>	<i>zaten</i>	<i>heeft gezeten</i>

Werkwoorden waarin klinker en medeklinker veranderen

Infinitief	Imperfectum	Perfectum
<i>brengen</i>	<i>bracht</i>	<i>heeft gebracht</i>
<i>denken</i>	<i>dacht</i>	<i>heeft gedacht</i>
<i>doen</i>	<i>deed</i>	<i>heeft gedaan</i>
<i>eten</i>	<i>at/aten</i>	<i>heeft gegeten</i>
<i>gaan</i>	<i>ging</i>	<i>is gegaan</i>
<i>houden</i>	<i>hield</i>	<i>heeft gehouden</i>
<i>komen</i>	<i>kwam/kwamen</i>	<i>is gekomen</i>
<i>kopen</i>	<i>kocht</i>	<i>heeft gekocht</i>
<i>slaan</i>	<i>sloeg</i>	<i>heeft geslagen</i>
<i>staan</i>	<i>stond</i>	<i>heeft gestaan</i>
<i>verliezen</i>	<i>verloor</i>	<i>heeft / is verloren</i>
<i>verstaan</i>	<i>verstond</i>	<i>heeft verstaan</i>
<i>vriezen</i>	<i>vroor</i>	<i>heeft gevroren</i>
<i>weten</i>	<i>wist</i>	<i>heeft geweten</i>
<i>zien</i>	<i>zag/zagen</i>	<i>heeft gezien</i>
<i>zoeken</i>	<i>zocht</i>	<i>heeft gezocht</i>
<i>zijn</i>	<i>was / waren</i>	<i>is geweest</i>

4 Lijst van wederkerende werkwoorden

Lestip!

zich aanstellen
zich aantrekken
zich aanwennen
zich abonneren
zich afmaken (van)
zich afsloven
zich bedrinken
zich begeven
zich behelpen
zich beijveren
zich bemoeien
zich beraden
zich beroemen
zich bezondigen
zich bezuipen
zich blootgeven
zich distantiëren
zich dood / kapot lachen
zich doodwerken
zich gedragen
zich generen
zich getroosten
zich herinneren
zich inbeelden
zich indenken
zich misdragen

zich misrékenen
zich ontfermen
zich ontpoppen
zich ophouden
zich overwérken
zich schamen
zich schuilhouden
zich storen (aan)
zich te goed doen (aan)
zich uit de naad werken
zich uit de voeten maken
zich uitsloven
zich vastklampen
zich vergissen
zich vergrijpen
zich verheugen
zich verhouden
zich verloven
zich verschuilen
zich verslikken
zich verspreken
zich vertakken
zich verwaardigen
zich voordoen
zich voornemen
zich wegscheren

5

Nevenschikkende voegwoorden

Lestip!

Woord	Betekenis	Bijzonderheden
alsmede	<i>en</i>	alleen in heel formele schrijftaal
zowel ... als	<i>en ... en ook</i>	verbindt alleen woorden, geen zinnen
noch	<i>ontkent twee gelijkwaardige personen of zaken in één zin</i>	vrij formeel
ofwel	<i>of</i>	bijna alleen in schrijftaal
oftewel	<i>met andere woorden</i>	bijna alleen in schrijftaal
dan wel	<i>of</i>	bijna alleen in schrijftaal, meestal in een afhankelijke vraagzin
hetzij ... hetzij	<i>of ... of</i>	bijna alleen in schrijftaal, tamelijk formeel
doch	<i>maar</i>	ouderwets, alleen in formele schrijftaal

6

Onderschikkende voegwoorden

Lestip!

Categorie	Voorbeelden van voegwoorden
Tijd	<i>nadat, terwijl, toen, totdat, voordat, wanneer, als, zodra, zolang, tot, nu, sinds</i>
Reden	<i>omdat</i>
Oorzaak	<i>doordat, omdat</i>
Gevolg	<i>zodat, dus</i>
Voorwaarde	<i>als, mits, tenzij, wanneer, indien</i>
Toegeving	<i>al, hoewel</i>
Tegenstelling	<i>maar, terwijl</i>
Voorbeeld	<i>zoals</i>
Volgorde	<i>toen, nadat, voor, voordat</i>

7 Combinaties van een voorzetsel zonder lidwoord

Lestip!

alleen zonder lidwoord	ook met lidwoord – zonder betekenisverschil	ook met lidwoord – met betekenisverschil
<i>aan boord</i>	<i>aan wal</i>	<i>aan huis</i>
<i>aan bakboord</i>	<i>aan zee</i>	<i>aan land</i>
<i>aan stuurboord</i>	<i>in bad</i>	<i>aan tafel</i>
<i>in veilige haven</i>	<i>in (volle) zee</i>	<i>bij huis</i>
<i>op zak</i>	<i>naar zee</i>	<i>bij school</i>
<i>van huis (weg)</i>	<i>onder water</i>	<i>boven water</i>
<i>voor anker</i>	<i>onder tafel</i>	<i>boven dek</i>
	<i>op tafel</i>	<i>in bed</i>
	<i>op tv</i>	<i>in huis</i>
	<i>op zee</i>	<i>in school</i>
		<i>naar bed</i>
		<i>naar college</i>
		<i>naar huis</i>
		<i>naar kantoor</i>
		<i>naar school</i>
		<i>op bed</i>
		<i>op kantoor</i>
		<i>op (kost)school</i>
		<i>op stal</i>
		<i>op straat</i>
		<i>op weg</i>
		<i>uit school (komen)</i>
		<i>uit bed</i>

8

Vaste combinaties met voorzetsels

Lestip!

<i>((n)iets/(niet) veel/weinig) afdoen aan</i>	<i>aansturen op</i>
<i>((n)iets/(niet) veel/weinig) hebben aan</i>	<i>aanzetten tot</i>
<i>((n)iets/(niet) veel/weinig) voelen voor</i>	<i>aanzien voor</i>
<i>((n)iets/(niet) veel/weinig) zien in</i>	<i>afbreuk doen aan</i>
<i>(er)achter komen</i>	<i>afdingen op</i>
<i>(er)achter zijn</i>	<i>afgaan op</i>
<i>(er)tegen zijn</i>	<i>afgeven op</i>
<i>(er)voor zijn</i>	<i>afhangen van</i>
<i>(g)een/enig idee hebben van</i>	<i>afhankelijk zijn van</i>
<i>(iemand) aankijken op</i>	<i>afhelpen van</i>
<i>(iemand) aanspreken op</i>	<i>afhouden van</i>
<i>(iets) hebben tegen</i>	<i>afknappen op</i>
<i>(iets) overhebben voor</i>	<i>afleiden uit</i>
<i>(iets/veel) weg hebben van (alleen 3de persoon)</i>	<i>afrekenen met</i>
<i>(niet/(niet) zwaar) tillen aan</i>	<i>afstand doen van</i>
<i>(niet/geen) wijs raken uit</i>	<i>afstand nemen van</i>
<i>(on)vriendelijk zijn tegen</i>	<i>afstappen van</i>
<i>(raar/vreemd) aankijken tegen</i>	<i>afstemmen op</i>
<i>(zich) hechten aan</i>	<i>afzien van</i>
<i>(zich) ontdoen van</i>	<i>akkoord gaan met</i>
<i>(zich) richten op</i>	<i>antwoorden op</i>
<i>(zich) vasthouden aan</i>	<i>baat hebben/vinden bij</i>
<i>(zich) verzekeren van</i>	<i>balen van</i>
<i>(zich) voorbereiden op</i>	<i>bang zijn voor</i>
<i>aandacht besteden aan</i>	<i>bedacht zijn op</i>
<i>aandacht hebben voor</i>	<i>bedanken voor</i>
<i>aandringen op</i>	<i>bedreven zijn in</i>
<i>aanhikken tegen</i>	<i>bedroefd zijn over</i>
<i>aanmerking maken op</i>	<i>beginnen aan</i>
<i>aanmoedigen tot</i>	<i>beginnen met</i>
<i>aansporen tot</i>	<i>begrip opbrengen voor</i>
<i>aanspraak maken op</i>	<i>behoefte hebben aan</i>
<i>aansprakelijk zijn voor</i>	<i>behoren tot</i>
	<i>bekend staan om</i>

bekend zijn met
belang hechten aan
belonen met
benieuwd zijn naar
beraadslagen over
bereid zijn tot
berekend zijn op
berouw hebben over
beroven van
beschermen tegen
beschuldigen van
beslissen over
besluiten tot
besparen op
bestaan uit
bestand zijn tegen
bestemd zijn voor
betrappen op
betrekken bij
betrekking hebben op
bevallen van
beveiligen tegen
beviend zijn met
bevrijden van
bewaren voor
bewegen tot
 bezig zijn met
bezwaar hebben/maken tegen
bezwijken onder
bezwijken voor
bijdragen tot
bijv.: 'dat komt neer op de val van de enclave')
blij zijn met
blij zijn om
blijk geven van
blijven bij
boeten voor
boos zijn om
boos zijn op

boos zijn over
borg staan voor
brutaal zijn tegen
buigen voor
confronteren met
danken aan
danken voor
de nadruk leggen op
de pest hebben aan
de pest in hebben over
de voorkeur geven aan
deelnemen aan
denken aan
denken om
denken over
dienen tot
dienen voor
discussiëren over
doelen op
doordringen van
drinken op
dromen van
dwingen tot
een afkeer hebben van
een beroep doen op
een gewoonte maken van
een hekel hebben aan
een zwak hebben voor
eindigen met
gebaat zijn bij
geboren worden uit
gebrek hebben aan
gebruik maken van
gebukt gaan onder
geen boodschap hebben aan
geen geheim maken van
geen hoge pet ophebben van
geen vat hebben op
gehecht zijn aan
geïnteresseerd zijn in

*gek zijn op
gelijk hebben in
geloven in
genieten van
genoeg hebben van
genoegen nemen met
gereed zijn tot
geschikt zijn tot
geschikt zijn voor
gesteld zijn op
getuigen van
geven om
grenzen aan
gruwen van
happig zijn op
heersen over
herinneren aan
herleiden tot
het brengen tot
het eens zijn met
het eens zijn over
het gemunt hebben op
het hebben over
het houden bij
het houden op
het laten bij
het wagen op
het woord richten tot
hopen op
horen bij
horen tot
horen van
houden van
huilen om
immuun zijn tegen
immuun zijn voor
in aanmerking komen voor
in aanraking komen met
in het bezit zijn van
in overeenstemming zijn met*

*in staat stellen tot
in staat zijn tot
in strijd zijn met
in twijfel zijn over
in verband staan met
inbrengen tegen
informereren naar
ingaan op
ingesteld zijn op
inspelen op
instaan voor
instemmen met
intekenen op
invloed uitoefenen op
inzitten met
inzitten over
jaloers zijn op
jammeren over
kampen tegen
kankeren op
kennis maken met
kennis nemen van
kiezen voor
kijken naar
klaar zijn met
klaar zijn voor
klagen over
krijgen van
krioelen van
kritiek uitoefenen op
kunnen tegen
kwaad zijn op
lachen om
lak hebben aan
leiden tot
letten op
leven van
liggen aan
lijden aan
lijden onder*

<i>lijken op</i>	<i>opgeven van</i>
<i>los zijn van</i>	<i>opgewassen zijn tegen</i>
<i>luisteren naar</i>	<i>ophouden met</i>
<i>macht hebben over</i>	<i>opkijken van</i>
<i>medelijden hebben met</i>	<i>opkomen tegen</i>
<i>meedoen/meewerken aan</i>	<i>opkomen voor</i>
<i>meegaan met</i>	<i>oppassen voor</i>
<i>meester zijn over</i>	<i>opscheppen over</i>
<i>melding maken van</i>	<i>opwegen tegen</i>
<i>mikken op</i>	<i>opwekken tot</i>
<i>misbruik maken van</i>	<i>opzien tegen</i>
<i>moe zijn van</i>	<i>overgaan tot</i>
<i>moeite doen om</i>	<i>overhalen tot</i>
<i>moeite doen voor</i>	<i>overleggen over</i>
<i>muntslaan uit</i>	<i>overtuigen van</i>
<i>neerkijken op</i>	<i>overweg kunnen met</i>
<i>neerkomen op (alleen 3de persoon</i>	<i>passen bij</i>
<i>enkelvoud</i>	<i>passen op</i>
<i>niet terughebben van</i>	<i>peinzen over</i>
<i>nieuwsgierig zijn naar</i>	<i>piekeren over</i>
<i>onder de indruk zijn van</i>	<i>pleiten tegen</i>
<i>onderdoen voor</i>	<i>pleiten voor</i>
<i>onderhandelen over</i>	<i>plezier beleven aan</i>
<i>ongeduldig zijn over</i>	<i>plezier hebben in</i>
<i>ontbreken aan</i>	<i>plezier hebben van</i>
<i>ontgroeien aan</i>	<i>prijsgeven aan</i>
<i>ontheffen van</i>	<i>profiteren van</i>
<i>ontkomen aan</i>	<i>protesteren tegen</i>
<i>ontlenen aan</i>	<i>raad weten met</i>
<i>ontstaan uit</i>	<i>raden naar</i>
<i>oog hebben voor</i>	<i>raken aan</i>
<i>oordelen over</i>	<i>redden uit</i>
<i>op de hoogte zijn van</i>	<i>redden van</i>
<i>op zijn hoede zijn voor</i>	<i>regeren over</i>
<i>op zoek zijn naar</i>	<i>reinigen van</i>
<i>opboksen tegen</i>	<i>rekenen op</i>
<i>opdraaien voor</i>	<i>rekening houden met</i>
<i>openstaan voor</i>	<i>rouwen om</i>
<i>opgaan in</i>	<i>rouwig zijn om</i>
<i>opgeven over</i>	<i>ruilen tegen</i>

samenhangen met
schande spreken van
schateren om
scheiden van
schelden op
schrijven over
schrikken van
schuldig zijn aan
slaan op
slagen in
smaken naar
smeken om
snoeven op
spijt hebben over
spreken tot
spreken van
staan op
steunen op
stilstaan bij
streven naar
strijden tegen
studeren op
stuiten op
sympathiseren met
te kijken staan van
te maken hebben met
te spreken zijn over
te springen staan om
te vinden zijn voor
tegemoet komen aan
teleurgesteld zijn in
terugdeinzen voor
terughouden van
terugkomen op
terugkomen van
tevreden zijn met
tevreden zijn over
toe zijn aan
toegeven aan
toekomen aan

toeschrijven aan
toestemmen in
toezien op
trekken aan
treuren om
treuren over
trots zijn op
trouw zijn aan
trouwen met
twijfelen aan
twijfelen over
uit zijn op
uitdraaien op
uitgaan naar
uitgaan van
uitkijken naar
uitkomen voor
uitlopen op
uitpakken met
uitvaren tegen
uitweiden over
vallen over
van gedachten wisselen over
vastknopen aan
vechten tegen
verantwoordelijk zijn voor
verband houden met
verbinden met
verdacht zijn op
verdenken van
verdrietig zijn over
vergelijken met
verhalen op
verlangen naar
verlegen zijn/zitten om
verleiden tot
verliefd zijn op
verlossen van
veroordelen tot
verschillen van

<i>verslag doen van</i>	<i>wijten aan</i>
<i>verstand hebben van</i>	<i>wijzen op</i>
<i>versteld staan van</i>	<i>winnen voor</i>
<i>vertellen van</i>	<i>worstelen met</i>
<i>vertrouwd zijn met</i>	<i>zaniken over</i>
<i>vertrouwen hebben in</i>	<i>zegevieren over</i>
<i>vertrouwen op</i>	<i>zeker zijn van</i>
<i>vervaardigen uit</i>	<i>zich ((n)iets/(niet) veel/weinig) aantrekken van</i>
<i>vervreemd zijn van</i>	<i>zich (kunnen) verlaten op</i>
<i>verwijderd zijn van</i>	<i>zich aanbevolen houden voor</i>
<i>verwijzen naar</i>	<i>zich aansluiten bij</i>
<i>verzoeken om</i>	<i>zich abonneren op</i>
<i>vissen naar</i>	<i>zich afzetten tegen</i>
<i>vloeken op</i>	<i>zich bedienen van</i>
<i>vluchten voor</i>	<i>zich beklagen over</i>
<i>vol zijn van</i>	<i>zich bemoeien met</i>
<i>voldaan zijn over</i>	<i>zich beperken tot</i>
<i>voldoen aan</i>	<i>zich beraden op</i>
<i>volgen uit</i>	<i>zich beraden over</i>
<i>volstaan met</i>	<i>zich beroemen op</i>
<i>voorbijgaan aan</i>	<i>zich beroepen op</i>
<i>voortkomen uit</i>	<i>zich bewust zijn van</i>
<i>voortuitlopen op</i>	<i>zich bezighouden met</i>
<i>voorzien van</i>	<i>zich concentreren op</i>
<i>vragen naar</i>	<i>zich ergeren aan</i>
<i>vragen om</i>	<i>zich genoodzaakt/geroepen voelen/zien tot</i>
<i>vrezen voor</i>	<i>zich het hoofd breken over</i>
<i>vrij zijn van</i>	<i>zich houden aan</i>
<i>vrijspreken van</i>	<i>zich indekken tegen</i>
<i>waarschuwen voor</i>	<i>zich interesseren voor</i>
<i>wachten op</i>	<i>zich inzetten voor</i>
<i>waken over</i>	<i>zich keren tegen</i>
<i>walgen van</i>	<i>zich neerleggen bij</i>
<i>wedden om</i>	<i>zich onderwerpen aan</i>
<i>weerhouden van</i>	<i>zich ontfermen over</i>
<i>weg zijn van</i>	<i>zich onthouden van</i>
<i>wennen aan</i>	<i>zich onttrekken aan</i>
<i>werk maken van</i>	<i>zich opwinden over</i>
<i>werken aan</i>	
<i>weten van</i>	

zich overgeven aan
zich schamen over
zich schamen voor
zich schuldig maken aan
zich storen aan
zich uitlaten over
zich uitsloven voor
zich uitspreken over
zich verbazen over
zich verbergen voor
zich verblijden over
zich verdedigen tegen
zich verdiepen in
zich vergissen in
zich verheugen op
zich verheugen over
zich verkijken op
zich verlagen tot
zich verontschuldigen voor

zich verplichten tot
zich verschuilen achter
zich verweren tegen
zich verwonderen over
zich verzetten tegen
zich vrolijk maken over
zich wreken op
zich zorgen maken over
zich/iets baseren op
zijn hand niet omdraaien voor
zijn neus ophalen/optrekken voor
zin hebben in
zinnen op
zinspelen op
zitten met
zoeken naar
zorgen voor
zuiveren van
zwijgen over

9

Voor- en achtervoegsels

Lestip!

Voorvoegsel	Betekenis of effect	Woordsoort	Voorbeelden
be	zorgt ervoor dat je een lijdend voorwerp in de zin kunt gebruiken	werkwoord	<i>bekijken</i>
be	<i>voorzien van</i>	werkwoord	<i>bebossen, bemannen</i>
her	<i>opnieuw verrichten van de handeling</i>	werkwoord	<i>herbeginnen</i>
on	ontkennend	bijvoeglijk naamwoord, zelfstandig naamwoord	<i>ondiep, onelegant, onvolkomen</i>
ont	tegenstelling	werkwoord	<i>ontladen, ontsluiten</i>
ont	verwijderen	werkwoord	<i>ontkomen, ontlopen</i>
ont	beginnen	werkwoord	<i>ontbijten</i>
ont	ontdoen van [grondwoord]	werkwoord	<i>ontbladeren, ontkalken, ontharden ('niet meer hard maken')</i>
ver	geeft een negatief resultaat	werkwoord	<i>verslapen, verhongeren</i>
ver	veranderen	werkwoord	<i>verbouwen, verhuizen</i>
ver	maken of worden tot [grondwoord]	werkwoord	<i>verzilveren ('van zilver maken')</i>
ver	nog erger worden dan [grondwoord]	werkwoord	<i>verharden, verkleinen (‘harder worden’, ‘kleiner worden’)</i>

Achtervoegsel	Betekenis of effect	Woordsoort	Voorbeelden
aar, er, aard, erd, erik, ier, ist, ling	(mannelijke) personen	zelfstandig naamwoord	<i>kunstenaar, voetganger, lafaard, dikkerd, dommerik, scholier, socialist, leerling</i>
achtig, ig, erig	min of meer zijn wat het grondwoord uitdrukt, lijkend op, met een zelfstandig naamwoord ook 'met veel'	bijvoeglijk naamwoord	<i>groenig, bleekachtig, katachtig, houtig, plakkerig, heuvelachtig, hongerig</i>
age, atie, er	abstracte begrippen	zelfstandig naamwoord	<i>rapportage, confrontatie, misser</i>
atie	komt achter de stam van een werkwoord op <i>-eren</i>	zelfstandig naamwoord	<i>redenatie, complicatie</i>
ator, er, aar	gebruiksvoorwerpen	zelfstandig naamwoord	<i>condensator, meter, schakelaar</i>
baar, lijk	kan [grondwoord] worden	bijvoeglijk naamwoord	<i>breekbaar ('kan je breken'), deelbaar ('kan je delen'), begrijpelijk ('kan je begrijpen')</i>
dom, schap	namen van grond- of rechtsgebied	zelfstandig naamwoord	<i>eigendom, vorstendom, waterschap</i>
e	personen, abstracte begrippen	zelfstandig naamwoord	<i>de zieke, de gelukkige, het moeilijke, het goede</i>
e, es(se), in, ster	vrouwelijke personen	zelfstandig naamwoord	<i>studente, kunstenaar, heldin, medewerkster</i>
en	gemaakt van het genoemde materiaal	bijvoeglijk naamwoord	<i>houten, zilveren</i>
ette	<i>kleine</i> (bedrijfsruimte)	zelfstandig naamwoord	<i>maisonnette, wasserette</i>
heid	het [grondwoord] zijn	zelfstandig naamwoord	<i>zwakheid, boosheid</i>
heid, ij, schap	verzamelnamen	zelfstandig naamwoord	<i>mensheid, burgerij, gezelschap</i>
ij	namen van bedrijven	zelfstandig naamwoord	<i>bakkerij, drogisterij</i>

ing	komt achter de stam van een werkwoord	zelfstandig naamwoord	<i>benoeming, leiding</i>
isch	afleidingen van veel landen die op -ië eindigen, en van niet-Nederlandse woorden	bijvoeglijk naamwoord	<i>Australisch, Ethiopisch, historisch, communistisch</i>
isme	ideologieën, culturele stromingen e.d.	zelfstandig naamwoord	<i>socialisme, seksisme</i>
iteit	het [grondwoord] zijn	zelfstandig naamwoord	<i>subtiliteit</i>
je, tje, kje, pje	verkleinwoord	zelfstandig naamwoord	<i>boekje, bekertje, kettinkje, bloempje</i>
lijk	als [grondwoord], met [grondwoord]	bijvoeglijk naamwoord	<i>koninklijk, mannelijk, fatsoenlijk</i>
loos	zonder [grondwoord]	bijvoeglijk naamwoord	<i>draadloos, pijnloos</i>
s	geeft vaak de (mannelijke) inwoner van een land aan, het bijvoeglijk naamwoord van dat land of de taal	zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord	<i>Fins, Frans, Algerijns</i>
schap, dom	toestand of waardigheid	zelfstandig naamwoord	<i>koningschap, ouderdom</i>
te, de	het [grondwoord (een bijvoeglijk naamwoord)] zijn	zelfstandig naamwoord	<i>drukte, grootte</i>
theek	ruimten en instellingen waar een verzameling aanwezig is	zelfstandig naamwoord	<i>apotheek, bibliotheek</i>
zaam	geschikt om te [werkwoord], geneigd om te [werkwoord]	bijvoeglijk naamwoord	<i>buigzaam, duurzaam</i>

Deel 2: Schrijfvaardigheid

10

Beginzinnen zakelijke e-mails

Lestip!

Begin met een datum

- *Op 25 augustus ontvingen wij uw aanvraag voor een kapvergunning.*
- *Vanochtend spraken wij elkaar aan de telefoon omdat u op zoek bent naar een ruimte voor uw personeelsfeest.*
- *In uw melding van 6 oktober wijst u ons erop dat er afval gedumpt is in het park.*
- *Volgende week gaat groep 7 op schoolreisje.*
- *U stuurde me een brief op 1 januari en u vroeg mij om ...*
- *Op 15 december spraken we telefonisch over uw medewerking aan het project [naam project]. Met deze brief bevestig ik graag onze afspraken.*
- *U schreef ons op 2 januari over het evenement. Graag beantwoord ik uw vragen hierover.*
- *Vorige week belde je me met een voorstel. Zoals beloofd kom ik daar per e-mail op terug.*

Spreek je lezer aan

- *U hebt ons op 25 augustus een aanvraag gestuurd voor een kapvergunning.*
- *U hebt ons gevraagd welke mogelijkheden wij bieden voor het vieren van uw personeelsfeest.*
- *U hebt ons erop gewezen dat er afval gedumpt is in het park.*
- *Uw kind gaat volgende week, met heel groep 7, op schoolreisje.*
- *Je ontvangt in deze brief informatie over ...*

Bedank je lezer

- *Hartelijk dank voor uw aanvraag voor een kapvergunning.*
- *Hartelijk dank voor uw verzoek om informatie over het vieren uw personeelsfeest.*
- *Hartelijk dank voor uw e-mail waarin u ons meldt dat er afval is gedumpt in het park.*
- *Hartelijk dank voor je informatieaanvraag. In de bijlage van deze mail vind je informatie over onze organisatie.*

Verwijs naar eerder contact

- *Met deze e-mail reageer ik op ...*
- *Graag bevestig ik de afspraken die wij hebben gemaakt tijdens onze bespreking van 4 januari.*
- *In uw brief vroeg u of ...*
- *In deze e-mail lees je mijn antwoord op je vraag ...*

Geef een reden

- *Graag wil ik reageren op de vacature voor medewerker Administratie.*
- *Op uw website zag ik dat u een accountmanager zoekt. Graag wil ik reageren op deze vacature.*
- *Een collega wees me op de mogelijkheid om cursussen te volgen bij AV Taaltraining. Ik ben daarin zeer geïnteresseerd en heb daar een aantal vragen over.*

11 Afsluitende zinnen in zakelijke e-mails

Lestip!

Algemene zinnen

- *Ik vertrouw erop u voldoende te hebben geïnformeerd.*
- *Heb je nog vragen? Neem dan contact met mij op.*
- *Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u mij bellen of mailen.*
- *Als je nog vragen hebt, dan hoor ik het graag.*
- *Ik hoop dat u zo een goed beeld heeft van de mogelijkheden.*

Bedank je lezer

- *Alvast bedankt voor de betaling van deze openstaande factuur.*
- *Bij voorbaat dank voor uw spoedige reactie.*
- *Alvast veel dank voor uw medewerking.*
- *Nogmaals hartelijk dank voor de prettige samenwerking!*

Vraag om een reactie

- *Wilt u binnen 10 dagen een reactie geven?*
- *Graag ontvang ik uw reactie voor het einde van deze week.*
- *Als u vragen hebt, dan kunt u me telefonisch of per e-mail bereiken.*
- *Lukt het je om morgen te reageren?*
- *Wilt u mij laten weten of u naar de introductiedag komt?*
- *Ik hoor graag van u.*
- *Ik hoor graag wat je van dit voorstel vindt.*

Kijk vooruit

- *Ik kijk ernaar uit u te ontmoeten tijdens de beurs in Amsterdam.*
- *Ik wens je een heel fijn weekend / een fijne avond!*
- *Veel succes met je taaltraining!*
- *Ik licht mijn motivatie graag toe in een persoonlijk gesprek.*
- *Veel succes gewenst met je nieuwe baan.*
- *Wij wensen u veel succes met verdere sollicitaties.*
- *We wensen u veel plezier met uw aankoop.*
- *Ik zie u graag op 20 juni, en wens u alvast een prettig weekend.*

12 Overzicht van signaalwoorden

Lestip!

Categorie	Voorbeelden van signaalwoorden
Opsomming	<i>en, bovendien, in de eerste, tweede, derde plaats, ten eerste, ten tweede, ten derde, ook, verder, daar komt nog bij dat, vervolgens, daarnaast</i> Formeel: <i>noch ... noch, voorts</i>
Tijd	<i>nadat, terwijl, toen, totdat, voordat, wanneer, aanvankelijk, daarna, daarop, dadelijk, eerst, intussen, later, ondertussen, ten slotte, tot nu toe, vooralsnog, vorige week, een uur later</i>
Reden	<i>want, omdat, namelijk, aangezien, vanwege, immers, daarom, om deze reden</i> Formeel: <i>aangezien</i>
Oorzaak	<i>doordat, daardoor, omdat, de oorzaak is dat</i>
Gevolg	<i>zodat, dus, dan ook, hieruit volgt</i> Formeel: <i>bijgevolg, derhalve, dientengevolge</i>
Voorwaarde	<i>als, mits, tenzij, wanneer, gesteld dat</i> Formeel: <i>indien</i>
Toegeving	<i>al, hoewel, natuurlijk ... maar, het is waar dat, toch, weliswaar</i> Formeel: <i>ofschoon, hoe het ook zij</i>
Tegenstelling	<i>maar, aan de ene kant ... aan de andere kant, daarentegen, echter, enerzijds ... anderzijds, integendeel, ondanks (het feit dat), toch, terwijl, anders is het, daar staat tegenover, een geheel ander geval is</i> Formeel: <i>doch, desondanks, enerzijds ... anderzijds, niettemin</i>
Vergelijking	<i>alsof, net als, hetzelfde is het geval bij, op dezelfde wijze, (net) zoals</i> Formeel: <i>dienovereenkomstig, evenzeer, evenals, eveneens</i>
Omschrijving	<i>anders gezegd, met andere woorden, oftewel</i>
Voorbeeld	<i>zoals, zo, bijvoorbeeld, ter illustratie, dat blijkt uit</i>
Uitwerking, precisering	<i>in het bijzonder, met name, onder andere, onder meer, dit betekent, dit houdt o.a. in, dat wil zeggen</i>
Conclusie	<i>dus, dan ook, hieruit volgt, concluderend</i>
Samenvatting	<i>kortom, in één woord, resumerend, samengevat</i>

13 Mening en advies geven

Lestip!

Je mening geven – A1 / A2

- *Ik vind ...*
- *Volgens mij ...*
- *... lijkt me ...*

Je mening geven – boven A2

- *Ik vind dat ...*
- *Ik vind het beter dat ...*
- *Het lijkt me beter dat ...*
- *Volgens mij is het beter om ...*
- *Ik denk dat ...*
- *Ik geloof dat ...*
- *Ik ben het ermee eens.*
- *Ik ben het met je eens.*
- *Daar ben ik het mee eens.*
- *Het hangt ervan af.*
- *Het hangt af van ...*
- *Ik ben ervan overtuigd dat ...*
- *Ik blijf erbij dat ...*

Advies geven – A1 / A2

- *Je / U kunt het beste ...*

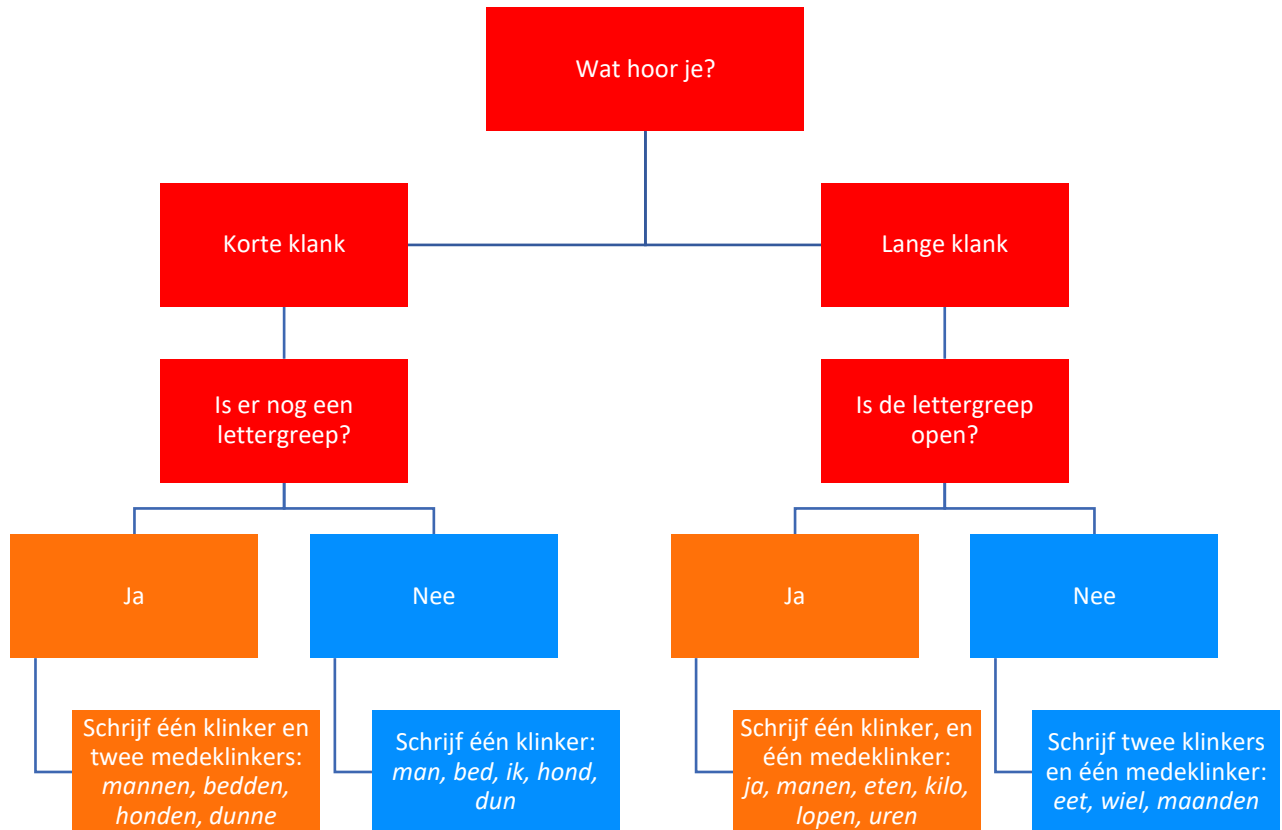
Advies geven – boven A2

- *Als ik jou was, zou ik ...*
- *Ik raad aan om ... [te + infinitief]*
- *Ik adviseer je / u om ... [te + infinitief]*
- *Mijn advies? [imperatief]*

14 Enkele en dubbele letters

Lestip!

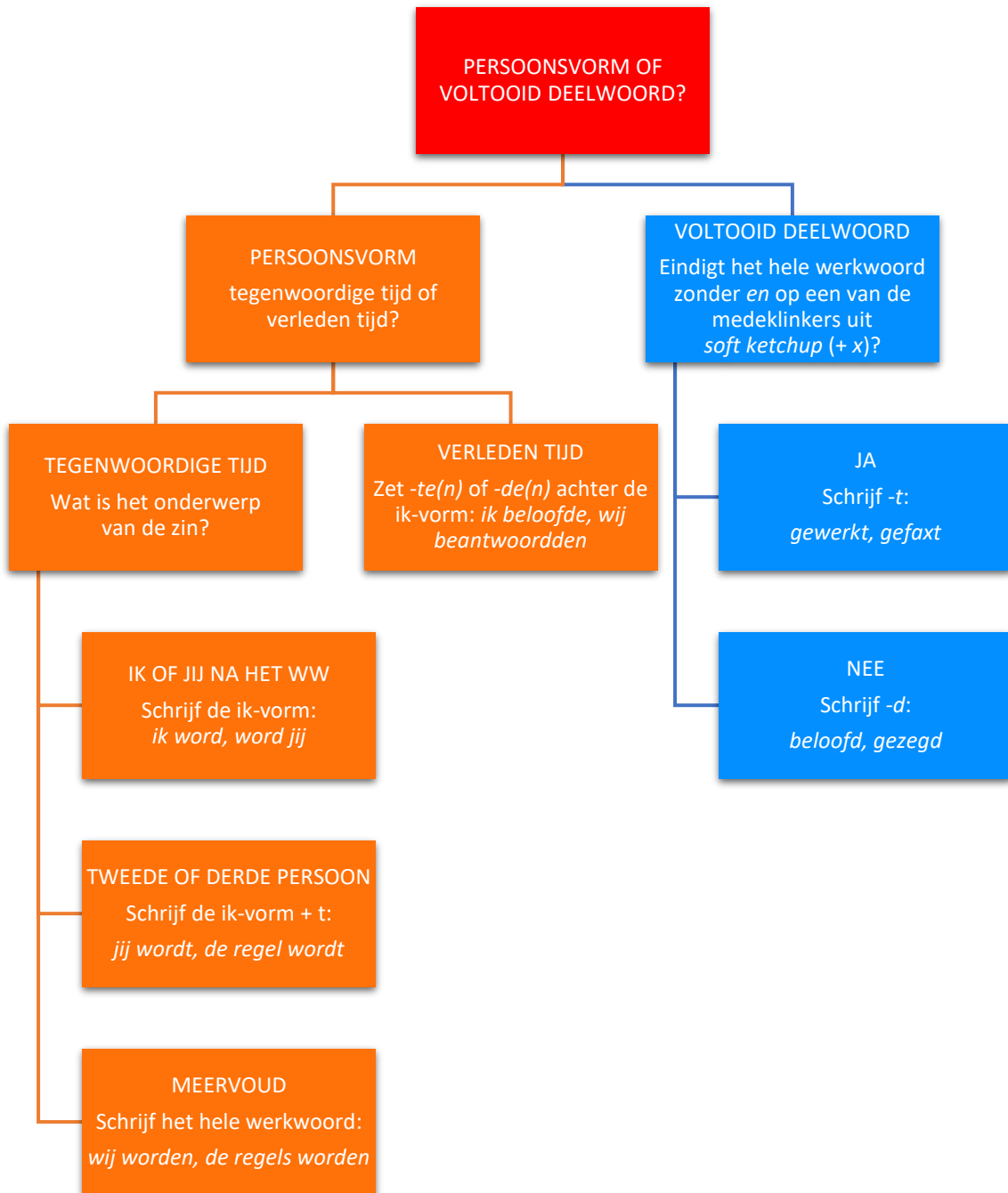
Een paar opmerkingen:

- Klinkers: a, e, i, o, u, y/ij
- Medeklinkers: b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z
- Een open lettergreep eindigt op een klinker, een gesloten lettergreep eindigt op een medeklinker.
- Hoor je aan het eind van een woord [uh], dan schrijf je *e*: *je*, *dunne*. Hoor je [ee], dan schrijf je *ee*: *twee*, *mee*.

15 Werkwoordspelling

Lestip!

16

Woorden met *ei*

Lestip!

activiteit
afscheid
allebei
allerlei
arbeid
arbeider
aanleiding
bedreigen
beide
beleid
bereid
bereiden
bereiken
dreigen
eenheid
ei
eigen
eigenaar
eigenlijk
eigenschap
eiland
eind
eindelijk
eindeloos
eindigen
eis
eisen
feit
feitelijk
geheim
gelegenheid
geleidelijk
gezondheid
groei
groeien

heilig
heilige
hoeveelheid
kapitein
klein
kleine
kwaliteit
leiden
Leiden
leider
leiding
mei
meisje
moeilijk
moeilijkheid
moeite
mogelijkheid
neiging
omstandigheid
onderscheid
onderscheiden
opleiding
overeind
overheid
persoonlijkheid
reis
scheiden
schoonheid
snelheid
terrein
trein
uiteindelijk
universiteit
veilig
verantwoordelijkheid

vereisen
verscheidene
verspreiden
voorbereiden
vrijheid
waarheid
weigeren
weinig
weinig
werkelijkheid
zekerheid

17 Woorden met *ij*

<i>afhankelijk</i>	<i>burgerlijk</i>	<i>grijpen</i>
<i>afzonderlijk</i>	<i>christelijk</i>	<i>grijs</i>
<i>altijd</i>	<i>dadelijk</i>	<i>heerlijk</i>
<i>anderzijds</i>	<i>dagelijks</i>	<i>hij</i>
<i>aantrekkelijk</i>	<i>degelijk</i>	<i>huwelijk</i>
<i>aanvankelijk</i>	<i>dichtbij</i>	<i>innerlijk</i>
<i>aanwijzing</i>	<i>dikwijls</i>	<i>jij</i>
<i>aanzienlijk</i>	<i>drijven</i>	<i>kennelijk</i>
<i>bedrijf</i>	<i>duidelijk</i>	<i>kijken</i>
<i>begrijpen</i>	<i>eerlijk</i>	<i>krijgen</i>
<i>behoorlijk</i>	<i>eigenlijk</i>	<i>kwijt</i>
<i>bekijken</i>	<i>eindelijk</i>	<i>leeftijd</i>
<i>belangrijk</i>	<i>enerzijds</i>	<i>lelijk</i>
<i>beschrijven</i>	<i>erbij</i>	<i>lichamelijk</i>
<i>beschrijving</i>	<i>feitelijk</i>	<i>lijden</i>
<i>betrekkelijk</i>	<i>fijn</i>	<i>lijf</i>
<i>bevrijden</i>	<i>gebruikelijk</i>	<i>lijk</i>
<i>bewijs</i>	<i>gedeeltelijk</i>	<i>lijken</i>
<i>bewijzen</i>	<i>geestelijk</i>	<i>lijn</i>
<i>bewustzijn</i>	<i>geestelijke</i>	<i>lijst</i>
<i>bij</i>	<i>geleidelijk</i>	<i>maatschappelijk</i>
<i>bijdrage</i>	<i>gelijk</i>	<i>maatschappij</i>
<i>bijna</i>	<i>gemakkelijk</i>	<i>makkelijk</i>
<i>bijten</i>	<i>gemeenschappelijk</i>	<i>menselijk</i>
<i>bijv.</i>	<i>gevaarlijk</i>	<i>mij</i>
<i>bijvoorbeeld</i>	<i>gewoonlijk</i>	<i>mijn</i>
<i>bijzonder</i>	<i>gezamenlijk</i>	<i>mijnheer</i>
<i>blij</i>	<i>gij</i>	<i>moeilijk</i>
<i>blijkbaar</i>	<i>glijden</i>	<i>moeilijkheid</i>
<i>blijken</i>	<i>gordijn</i>	<i>mogelijk</i>
		<i>mogelijkheid</i>
<i>blijven</i>		<i>namelijk</i>

<i>natuurlijk</i>	<i>snijden</i>	<i>verschrikkelijk</i>
<i>nauwelijks</i>	<i>spijten</i>	<i>verwijderen</i>
<i>noodzakelijk</i>	<i>stijf</i>	<i>verwijzen</i>
<i>omschrijven</i>	<i>stijgen</i>	<i>vijand</i>
<i>onderwijs</i>	<i>stijl</i>	<i>vijf</i>
<i>ongetwijfeld</i>	<i>strijd</i>	<i>vijftien</i>
<i>onmiddellijk</i>	<i>tamelijk</i>	<i>vijftig</i>
<i>onmogelijk</i>	<i>tegelijk</i>	<i>voorbij</i>
<i>onvermijdelijk</i>	<i>tegelijkertijd</i>	<i>voornamelijk</i>
<i>oorspronkelijk</i>	<i>tenzij</i>	<i>voorschijn</i>
<i>opzij</i>	<i>termijn</i>	<i>vreselijk</i>
<i>partij</i>	<i>terwijl</i>	<i>vriendelijk</i>
<i>persoonlijk</i>	<i>tijd</i>	<i>vrij</i>
<i>persoonlijkheid</i>	<i>tijdelijk</i>	<i>vrijheid</i>
<i>pijn</i>	<i>tijdens</i>	<i>vrijwel</i>
<i>pijnlijk</i>	<i>tijdschrift</i>	<i>vrolijk</i>
<i>plaatselijk</i>	<i>twijfel</i>	<i>vrouwelijk</i>
<i>praktijk</i>	<i>uiteindelijk</i>	<i>waarschijnlijk</i>
<i>prijs</i>	<i>verantwoordelijk</i>	<i>werkelijk</i>
<i>redelijk</i>	<i>verantwoordelijkheid</i>	<i>werkelijkheid</i>
<i>rij</i>	<i>verdwijnen</i>	<i>wetenschappelijk</i>
<i>rijden</i>	<i>vergelijken</i>	<i>wij</i>
<i>rijk</i>	<i>vergelijking</i>	<i>wijd</i>
<i>Rijk</i>	<i>verkrijgen</i>	<i>wijn</i>
<i>ruimtelijk</i>	<i>vermijden</i>	<i>wijze</i>
<i>schijnen</i>	<i>vermoedelijk</i>	<i>wijzen</i>
<i>schrijven</i>	<i>verschijnen</i>	<i>wrijven</i>
<i>schrijver</i>	<i>verschijnsel</i>	

18

Woorden met *au*

Lestip!

au
augustus
auteur
auto
automatisch
autonomie
autonoom
autoriteit
blauw
bureau
cadeau
chauffeur
fauteuil
flauw
gauw
grauw
kauwen
lauw
nauw
nauwelijks
nauwkeurig
niveau
paus
pauze
rauw
restaurant
saus
snauwen
wenkbrauw

19

Woorden met *ou*

aanhouden
behoud
behouden
behouden
beschouwen
beschouwing
betrouwbaar
bezighouden
bouw
bouwen
bouwwerk
brouwerij
douche
eenvoudig
enthousiasme
enthousiast
fout
fout
gebouw
gehouden
getrouwd
goud
gouden
gouverneur
houden
houding
hout
houvast
ijskoud

inhoud
inhoudelijk
inhouden
jou
journalist
jouw
juffrouw
kou
koud
kous
landbouw
louter
mevrouw
mouw
nou
onderhoud
onderhouden
onophoudelijk
onthouden
opbouw
opbouwen
ophouden
oud
ouder
ouderdom
ouderen
ouderlijk
ouderwets
oudheid

route
schouder
tegenhouden
toeschouwer
toevertrouwen
touw
trouw
trouw
trouwen
trouwens
vasthouden
verbouwen
verhouding
vertrouwd
vertrouwelijk
vertrouwen
volhouden
voorouder
voorouders
vouwen
vrouw
vrouwelijk
wantrouwen
weehouden
wethouder
woud
zelfvertrouwen
zout

20

Afkortingen voor feedback op schrijfoopdrachten

Lestip!

Afkorting	Uitgeschreven	Toelichting
GNA	Geen nieuwe alinea	Begin hier geen nieuwe alinea, maar voeg ze samen
GNZ	Geen nieuwe zin	Begin hier geen nieuwe zin, maar laat de zin doorlopen
L	Lidwoord	Het gebruik van lidwoorden klopt niet
NA	Nieuwe alinea	Begin hier een nieuwe alinea
NZ	Nieuwe zin	Begin een nieuwe zin
OB	Ontbreken	Er ontbreken woorden
OV	Overbodig	Er zijn woorden overbodig
SP	Spelling	De spelling van het woord is niet juist
SPV	Subject – persoonsvorm	Het subject en de persoonsvorm passen niet bij elkaar
T	Tijd	De werkwoorden staan niet in de juiste tijd
V	Vorm	De vorm van het woord / de woorden klopt niet
VW	Voegwoord	Het gebruik van het voegwoord klopt niet
WK	Woordkeuze	Dit is niet het juiste woord
WR	Witregel	Voeg een witregel in
WV	Woordvolgorde	De volgorde van de woorden in de zin klopt niet

(deels gebaseerd op *Nota Bene. Cursus schrijfvaardigheid voor hoogopgeleide anderstaligen*. J. Bakx en L. Zijlmans, Coutinho 2017)

Colofon

Tekst en redactie

Aleid van de Vooren-Fokma

Vormgeving

Cindy van den Boogaard / Boogaard Business Booster

Copyright

© 2023 – Aleid van de Vooren-Fokma / AV Taaltraining

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.